

Digitale geletterdheid en vakoverstijgend werken

Joke Voogt
25 maart 2026

Wat aan de
orde komt

**Digitale geletterdheid:
wat is het (niet)?**

Vakoverstijgend werken

**Wat betekent het voor
scholen en leraren?**

Digitale geletterdheid (DG): wat is het (niet)?

Digitale geletterdheid (**doel** van onderwijs)

- Kennis en vaardigheden
- Digitale geletterdheid gaat over denken en doen

Digitalisering van het onderwijs (**middel** in onderwijs)

- Digitale middelen die worden ingezet om het leerproces te faciliteren

Digitale geletterdheid $\neq$ Digitalisering

Domeinen en kerndoelen

Praktische kennis en vaardigheden

- Digitale systemen
- Digitale media en informatie
- Data
- Artificiële intelligentie

Ontwerpen en maken

- Creëren
- Programmeren

De gedigitaliseerde wereld

- Veiligheid en privacy
- Jezelf en de ander
- Samenleving en de wereld

Aandachtspunten

Misconceptie: kinderen en jongeren zijn al digitaal geletterd

- Vo-leerlingen scoren *ondergemiddeld* op DG
- Onderwijstype maakt uit

Relatie met (keuzevak vo) Informatica

- DG is gebaseerd op de *kennisbasis, concepten en methoden* uit de informatica
- Aansluiting digitale geletterdheid en informatica

Geen vakgebied waarvan de inhoud zo snel verandert!

- Multimodale AI
- Autonome AI
- Mens-machine samenwerking
- Immersieve technologie (brillen)

Vakoverstijgend werken

Terminologie:

Vakoverstijgend/ Vakkenintegratie/ Leergebieden

Geen eenduidige **definitie**:

Samenbrengen van vakken die traditioneel als gescheiden worden beschouwd

Afzonderlijke vakken zijn in het aanbod en organisatie van het onderwijs voor leerlingen niet apart herkenbaar

Twee of meer vakken combineren om leerlingen aan te moedigen verbanden tussen de inhoud te zien

Vakoverstijgend werken hoeft niet over alle vakken te gaan!

Multi- disciplinair

- **Ingebed:** DG ondersteunend aan een ander vak
- **Connectie:** gescheiden vakken, de docent legt een expliciet verband
- **Samenwerking:** samenwerking tussen DG en andere vakken rond een thema (vakken blijven herkenbaar)

Intra- disciplinair

- Grenzen tussen DG en (bepaalde) andere vakken vervagen/ verdwijnen

Trans- disciplinair

- Afzonderlijke vakken (incl. DG) verdwijnen volledig

Claims

VOORDELEN

- Aansluiting bij samenleving
- Betekenisvol leren
- Motiverend
- Betere leerprestaties
- Brein van adolescenten
- Kritisch denken
- Zelfstandige rol leerlingen

NADELEN

- Te complex voor leerlingen
- Onbewust, in het voorbijgaan, aangeleerd
- Te complex voor leraren
- Leidt tot een lager begripsniveau

Onderzoek geeft onduidelijk beeld over de waarde van de claims

Inbedding DG in het curriculum: visie op onderwijs

Samenhang tussen vakgebieden

- Externe *organizers*
- Interne *organizers*

Didactiek

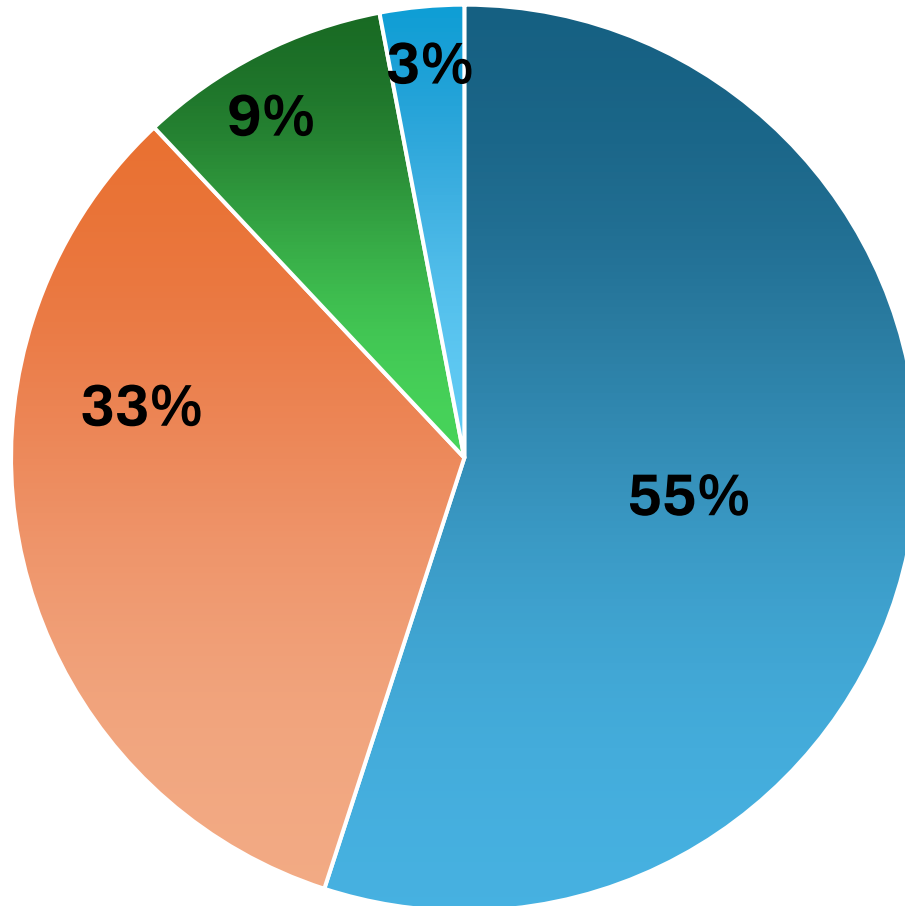
- Opvattingen verschillende didactische aanpakken

Doel dat je wilt bereiken

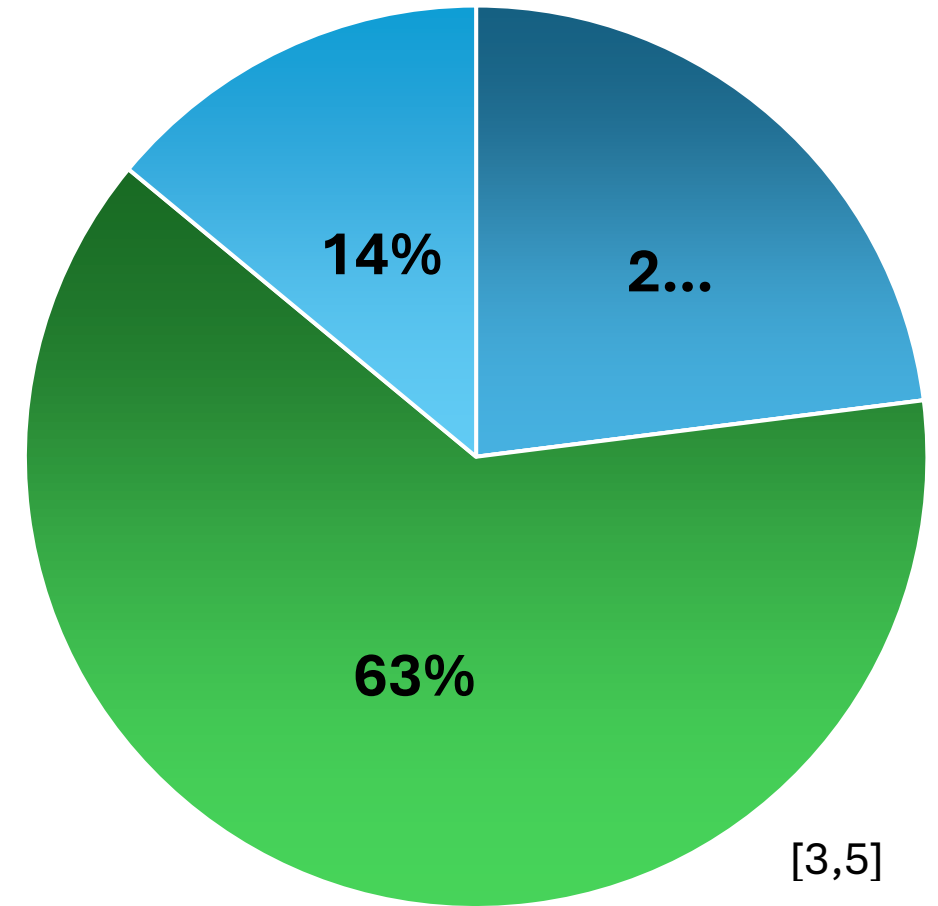
- Bijv. type vaardigheden

Inbedding DG in de praktijk (volgens leerlingen)

PO

VO

- Geïntegreerd
- Losstaand
- Niet
- Apart

Wat betekent dit voor scholen en teams?

Gezamenlijke visieontwikkeling: scholen weten hoe ze digitale geletterdheid willen integreren in het curriculum en waarom

Leerlijn DG ontwikkelen: welke inhoud en vaardigheden komen wanneer en waar (bij welke vakken) aan de orde?

Wat betekent het voor scholen?

- Zijn zelf digitaal geletterd
- Bewaken de voortgang van de uitgezette koers
- Geven leiding aan het implementatieproces
  - Curriculumontwikkeling én expertise-ontwikkeling van docenten
  - Initiëren professionele leergemeenschappen of docentontwerpteams
- Benutten/ontwikkelen expertise op terrein van DG
  - Expert digitale geletterdheid (Digicoach)
- Bieden tijd en ruimte
  - Voor professionalisering van docenten
  - Voor curriculumontwikkeling
  - In het rooster
- Stimuleren en bewaken een lerende cultuur in de organisatie

Wat betekent het voor leraren?

- Zijn zelf digitaal geletterd
- Werken vakoverstijgend
  - Hebben inhoudelijke kennis van hun vak (po: de diverse vakgebieden)
  - Hebben samenwerkingsvaardigheden: kijken over de grenzen van het vak heen, als onderdeel van hun professionele identiteit
- Passen DG toe in het onderwijs
  - Kunnen onderwijs met DG ontwerpen, uitvoeren en evalueren (alleen of in een team)
  - Kunnen leerlingen toerusten in digitale geletterdheid

Houding: de lerende professional

Literatuurlijst

1. Barendsen, E., & Tolboom, J. (2016). Advies examenprogramma informatica havo/vwo: inhoud en invoering. SLO. <https://www.slo.nl/zoeken/@4491/advies-0/>
2. Bos, N., Cazemier, G. & Jacobi, R. (2024). Digitale geletterdheid in het primair onderwijs: kansen en uitdagingen met open leermaterialen. Hogeschool Inholland.
3. Inspectie van het Onderwijs (2024). Peil.Digitale geletterdheid.Einde basisonderwijs 2021-2022. Inspectie van het Onderwijs.
4. Kreijkes, P., & Grotorex, J. (2024). Differential effects of subject-based and integrated curriculum approaches on students' learning outcomes: A review of reviews. *Review of Education*, 12, e3465. <https://doi.org/10.1002/rev3.3465>
5. Krepel, A., Karssen, M., Buisman, M., Conijn, J., Schreurs, B., Booij, G., & Farzan, K. (2024). ICILS 2023. De digitale geletterdheid van Nederlandse leerlingen in het voortgezet onderwijs. Kohnstamm Instituut.
6. Pieters, J., Voogt, J. & Pareja Roblin, N. (Eds.)(2019). *Collaborative curriculum design for sustainable innovation and teacher learning*. Springer.
7. SLO (2025). Definitieve conceptkerndoelen Digitale Geletterdheid. SLIO.
8. Surf (2026). Surf Tech trends 2026. Surf
9. Tolboom, J. & Grgurina, N. (2025). Startnotitie informatica. Bovenbouw voortgezet onderwijs. SLO.
10. Van der Linde, D. Voogt, J. & van Aar, N. (2021). Computational Thinking skills of young children working on a programming task. *Journal of Computers in Mathematics and Science Teaching*, 40(4), 357-376. <https://www.learntechlib.org/p/215691/>
11. Van der Linde-Koomen, D., Jonker, H., & Voogt, J. (2023). Computational Thinking in Pre-vocational Education: A Focus on Coding Unplugged. In T Keane & A.E. Fluck, *Teaching coding in K-12 schools. Research and Application* (pp. 331-341). Springer.
12. Wilschut, A. & Pijls, M. (2018). Vakkenintegratie. Een literatuurstudie. Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding , Hogeschool van Amsterdam
13. Uerz, D., van Zanten, M., van der Neut, I., Tondeur, J., Kral, M., Gorissen, P., & Howard, S. (2021). Raamwerk docentcompetenties voor onderwijs met ICT in het hoger onderwijs. Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT.
14. Zanten, M. van, Uerz, D., Neut, I. van der , Rooij, P., Gorissen, P., & Kral, M. (2024). Leidinggeven aan digitale onderwijstransformatie. Een competentieraamwerk voor het beroepsonderwijs. iXperium Centre of Expertise Leren met ict.

Wat kun je morgen al doen?

- Inventariseer wat er al gedaan wordt binnen de school.
- Maak afspraken in de school over wat je de leerlingen wilt leren.
- Deel binnen je team *good practices*.
- Kijk eens kritisch naar bijvoorbeeld jouw taallessen:
  - Is alles op papier? Wat kan ik ook digitaal doen?
  - Onderstrepen, kleur geven en uiteindelijk document delen.
- Gebruik open leermateriaal:
  - Impuls Open Leermateriaal, Wikiwijs.
- Gebruik kinderboeken:
  - om het gesprek aan te gaan;
  - voor opdrachten, zoals *stop motion*, programmeren, 3D-tekenen.